

MOTTATT

27 MAI 2010

Advokatfirma DLA Piper Norway DA

EIDSIVATING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 25.05.2010

Saksnr.: 10-074710SAK-ELAG/

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Lagdommer

Fridtjof Mohr
Fritz Borgenholt
Elisabeth Hugem

Ankende part

Aller Internett AS

Advokat Nils Arne
Grønlie

Ankemoetpart

Hedmark politidistrikt

Politiadvokat Henning
Klauseie

Saken gjelder pålegg om utlevering av bevis etter straffeprosessloven § 210.

Hedmark fylkeskommune har anmeldt brudd på kulturminneloven ved ulovlig besittelse og salg av løst kulturminne, nærmere bestemt en runestein som skal ha vært oppbevart i en garasje i Ringsaker, og som senere skal være solgt for kr 20.000 av besitteren. Forholdet var blitt kjent ved at gjerningsmannen selv hadde omtalt funnet og salget i en såkalt blogg i et debattfelt på Internett, tilknyttet en artikkel på nettsiden www.dinside.no. Han opptrådte anonymt under pseudonymet "Finneren".

Hedmark politidistrikt utferdiget 09.02.2010 beslutning om utlevering av "Finnerens" IP-adresse og brukeropplysninger. Beslutningen var rettet mot Aller Internett AS, som drifter vedkommende nettside.

Aller Internett AS motsatte seg utlevering under henvisning til at det ikke forlås forklaringsplikt pga. kildevernet som følger med redaktøransvaret.

Hedmark politidistrikt fremmet etter dette begjæring til Hedmarken tingrett om at Aller Internett AS ble pålagt å utlevere opplysningene med hjemmel i straffeprosessloven § 210 første ledd.

Tingretten avsa 20.04.2010 beslutning med slik slutning:

Hedmarken politidistrikts begjæring om utlevering datert 03.04.2010 tas til følge.

Advokat Nils Arne Grønlie har i rett tid på vegne av Aller Internett AS anket tingrettens beslutning til Eidsivating lagmannsrett. Anken retter seg mot både bevisbedømmelsen og rettsanvendelsen. Hedmark politidistrikt har inngitt tilsvaret.

Aller Internett AS har vist til at bakgrunnen for saken er en artikkel på nettsiden www.dinside.no, skrevet av journalist Jon Erland Madsen, som tok opp en rekke spørsmål rundt kulturminnelovgivningen. Brukere av nettsiden og andre har mulighet til å diskutere artiklene på nettsiden. Redaksjonen utøver redaksjonell kontroll ved at innleggene sendes til journalisten, som kan fjerne eller moderere disse.

I den bredt anlagte ankeerklæringen er det sammenfatningsvis videre gjort gjeldende at virksomheten som Aller Internett AS utøver gjennom nettsiden www.dinside.no, er omfattet av redaktøransvaret etter straffeloven. Opplysningene politiet ber om, er omfattet av bevisfritaket i straffeprosessloven § 125. Bestemmelsen skal frita journalister og andre representanter for massemedia for samvittighetskonflikten ved å bli pålagt bevisplikt. Kildevernet har sitt naturlige motstykke i redaktøransvaret. Virksomheten på www.dinside.no adskiller seg fra de vanlige "chat"-tjenester på Internett, der det ikke kan forventes noen redaksjonell kontroll eller utpekes noen redaktør. På www.dinside.no blir

innholdet på diskusjonstråden i artiklene publisert innenfor en presseetisk kontekst. "Finneren" må anses som "forfatter til en artikkel eller melding" i relasjon til straffeprosessloven § 125 første ledd, på samme måte som om vedkommende hadde publisert innholdet som et vanlig leserinnlegg. Unntaket fra kildevernet etter § 125 tredje ledd kommer ikke til anvendelse. Kildevernet er en sentral del av ytringsfriheten som er vernet gjennom EMK. Et utleveringspålegg vil svekke tilliten til pressen. Det foreligger ikke "viktige samfunnsinteresser" som tilsier unntak fra vitneforbudet. Det er heller ikke godtgjort at opplysningene vil være "av vesentlig betydning for sakens oppklaring", idet politiet ikke har gjort forsøk på å oppklare saken på annen måte.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Hedmark politidistrikts begjæring om utlevering datert 3. april 2010 tas ikke til følge.
2. Aller Internett AS tilkjennes sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.

Hedmark politidistrikt har i oversendelse/tilsvar av 06.05.2010, mottatt i lagmannsretten 10. d.m., i korte trekk gjort gjeldende at kommentarer som anonyme lesere legger inn i tilknytning til en nyhetssak, ikke faller inn under kildevernet. Opplysningene som kreves utlevert, er ikke gitt til pressen som bakgrunnsopplysninger med tanke på et journalistisk verk. "Finneren" kan ikke ha noen forventning om at det han har skrevet på nettsiden skulle anses som et tips til pressen. Det er ikke relevant om alle kommentarer undergis redaksjonell vurdering, slik det påberopes. Dersom dette er riktig, er det spesielt å observere at Aller Internett AS har tillatt "Finneren" å etterspørre kjøpere av runesteinen. Dette kan muligens anses som medvirkning til overtredelse av kulturminneloven og/eller heleri.

Det er nedlagt påstand om at anken forkastes.

Lagmannsrettens syn på saken:

Etter straffeprosessloven § 377 kan en kjennelse eller beslutning ankes av enhver som avgjørelsen rammer. Lagmannsretten legger til grunn at pålegget om å utlevere bevis må anses rettet mot de personer i Aller Internett AS som vil ha vitneplikt etter § 125 første og annet ledd, ansvarlig redaktør Petter Danbolt og journalist Jon Erland Madsen. En straffeprosessuell anke skal erklæres av vedkommende part selv. Her er anken inngitt av advokat for det upersonlige rettssubjekt Aller Internett AS. Lagmannsretten legger til grunn at anken er fremsatt på vegne av de personer som pålegget reelt retter seg mot, Danbolt og Madsen.

Spørsmålet i saken er om opplysninger som kan identifisere personen som skjuler seg bak pseudonymet "Finneren" i en diskusjonstråd på nettsiden www.dinside.no, er omfattet av

bevisfritaket etter straffeprosessloven § 125 første og annet ledd. Dersom opplysningene er av en slik art at de omfattes av pressens kildevern etter nevnte bestemmelse, er det spørsmål om retten likevel skal gi pålegg om å stille beviset til rådighet etter unntaksbestemmelsen i § 125 tredje ledd. Lagmannsretten legger til grunn – som tingretten – at et eventuelt pålegg om vitneplikt ikke bare gir hjemmel til å kreve oppgitt kildens navn, men også dennes IP-adresse og øvrig brukeropplysninger som vitnet er i besittelse av, jf. straffeprosessloven § 210 første ledd.

Lagmannsretten viser til at det første innlegget fra "Finneren" inneholdt bl.a. følgende:

"Jeg har selv en runestein stående hjemme i garasjen, det kunne ikke falle meg inn å levere den inn i bytte med knapper og glansbilder.

For det første fant vi den da vi gravde ut tomte vår, omtrent under der kjøkkenet er nå, for det andre venter jeg på en "passende" anledning til å selge den for dens rette verdi til noen som vet å verdsette slikt.....".

".....Hvis noen "kjøpere" leser dette, kan jeg laste opp en bilde av steinen ett eller annet sted og legge linken her. Steinen ble funnet i Ringsaker."

Innlegget viser for det første at innsenderen selv, "Finneren", har begått brudd på kulturminneloven § 13 annet ledd jf. § 27 ved ikke å melde funnet av kulturminnet til offentlig myndighet. Videre har innsenderen tilkjennegitt at han er interessert i å selge runesteinen, til tross for at denne er statens eiendom etter kulturminneloven § 12 første ledd bokstav a, og med dette bidra til ytterligere lovbrudd.

Lagmannsretten finner det ikke nødvendig å gå inn på en nærmere vurdering av hvor langt kildevernet etter straffeprosessloven § 125 første og annet ledd strekker seg, men det kan uansett ikke være slik at virkeområdet for redaktøransvaret etter straffeloven kapittel 43 fullt ut skal anses sammenfallende med virkeområdet for kildevernet. Lagmannsretten finner det heller ikke nødvendig å ta stilling til riktigheten av Aller Internetts opplysning om at "redaksjonen utøver redaksjonell kontroll" med innleggene, eller innholdet i en slik kontroll.

Under den forutsetning at "Finneren"s ytringer på nettsiden må regnes som en "artikkel", "melding" eller "opplysninger som er betrodd redaktøren til bruk i hans virksomhet", og følgelig omfattes av kildevernet etter straffeprosessloven § 125 første og annet ledd, må lagmannsretten vurdere om vektige samfunnsinteresser tilsier at opplysningene gis, jf. § 125 tredje ledd.

Lagmannsretten viser til at runesteiner er automatisk fredet etter kulturminneloven § 4 første ledd bokstav g. I anmeldelsen fra Hedmark fylkekommune heter det bl.a.:

”Funn av runesteiner må generelt karakteriseres som meget sjeldne og meget viktige funn. Det må derfor understrekes at den aktuelle runesteinen, slik den er beskrevet, er et spesielt verdifullt kulturminne og at Staten er eier av steinen.”

I Riksadvokatens rundskriv nr. 4/1968 med overskrift ”Natur- og miljøvern – særlig om vern av kulturminner” er det bl.a. anført at

”.....det dreier seg om vern av til dels uerstattelige og ikke målbare verdier, og den strafferettslig håndhevelse må bidra til at vernet blir effektivt og tilstrekkelig. Samfunnets evne til å verne disse verdier gjenspeiler i noen grad det kulturnivå vi har nådd. I bekjempelsen av kriminalitet på dette området vil det være nødvendig med et nært samarbeid med sivile vernemyndigheter.”

Lagmannsretten er enig i vurderingen av samfunnets behov for vern av de angitte verdier, og legger til grunn at funn av runesteiner er sjeldne og viktige å sikre. Det foreligger en ikke ubetydelig fare for at runesteinen vil bli ført ut av landet i strid med forbudet i kulturminneloven § 23, eller på annen måte bli holdt varig utilgjengelig i strid med kulturminnevernets formål, jf. loven § 1.

Lagmannsretten finner etter dette at det forligger viktige samfunnsinteresser som tilsier at opplysningene om ”Finneren” gis. Opplysningene om ”Finneren”s IP-adresse og øvrige brukeropplysninger som Aller Internett AS har tilgang til, må anses som avgjørende for mulighetene til å oppklare saken.

I den samlede vurdering av hvorvidt det bør gis pålegg om bevisutlevering, finner lagmannsretten at verken hensynet til pressen eller gjerningsmannen taler avgjørende imot. Kildevernet er en viktig del av ytringsfriheten som er vernet gjennom EMK. Som anført av Aller Internett AS i ankeerklæringen, er det *”samfunnsnyttens av kildevernet som berettiger dets eksistens og det er i dette perspektivet kildevernet må sees.”* Lagmannsretten ser ingen samfunnsnytte i at pressen tillater at borgerne bekjentgjør sine miljølovbrudd på Internett og samtidig tilkjenner et økonomisk motiv ved ønske om salg. Denne type ytringer kan lettvis modereres eller fjernes ved redaksjonell kontroll, dersom slik utøves. Dette vil ikke svekke tilliten til pressen eller *”svekke nettavisers posisjon som et sentralt nyhetsmedium der alminnelige borgere raskt og enkelt får tilgang til å ytre seg i en redaksjonell sammenheng”*, som anført av Aller Internett AS i anken.

Lagmannsretten kan ikke se at innsenderens ønske om anonymitet kan ha gitt ham noen beskyttelseverdig forventning om å beholde anonymiteten etter bestemmelsene om kildevern. Bestemmelsene inneholder ikke bevisforbud, bare bevisfritak.

Lagmannsretten finner at så vel redaktøren som journalisten har vitneplikt etter straffeprosessloven § 125 tredje ledd, og at det kan tas beslag i datalagrede opplysninger om ”Finneren”s IP-adresse og øvrige brukeropplysninger etter § 203 jf. § 204 annet ledd.

For at pålegget om utlevering av bevis skal ha tvangskraft, bør det rettes mot representantene for Aller Internett AS som har vitneplikt, nettsidens ansvarlige redaktør Petter Danbolt og journalist Jon Erland Madsen, jf. henvisningen i § 210 første ledd til § 137 og domstolloven § 206.

Anken forkastes. Det utformes ny slutning i samsvar med avsnittet ovenfor.

Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING

1. Aller Internett AS v/ansvarlig redaktør Petter Danbolt pålegges å utlevere IP-adresse og øvrige brukeropplysninger som knytter seg til bruker "Finneren" på diskusjonsforum på adresse:
www.dinside.no/825465/kan-du-finne-dette#/debattfeltet.
2. Journalist Jon Erland Madsen pålegges å utlevere IP-adresse og øvrige brukeropplysninger som knytter seg til bruker "Finneren" på diskusjonsforum på adresse:
www.dinside.no/825465/kan-du-finne-dette#/debattfeltet

Fridtjof Mohr

Fritz Borgenholt

Elisabet Hugem

Rett utskrift bekreftes.

For førstelagmannen:

Marin Renning

